

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2021-03-09
Besvaras senast
2021-03-23

Till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:539 Finansinspektionens tillsyn över de noterade tillväxtföretagen

Riksdagens utredningstjänst (RUT) har, på uppdrag av mig, redovisat Finansinspektionens tillsyn över de noterade tillväxtföretagen.

Bakgrunden till mitt uppdrag till RUT var en oro över att Finansinspektionens alltför nitiska tillsyn i onödan hämmar tillväxtbolagens möjlighet att få tillgång till nödvändigt kapital.

Tillgången till kapital är en förutsättning för att ett företag ska kunna växa. I de alla tidigaste skedena av ett företags utveckling kan offentligt finansierade investeringsaktörer gå in med ägarkapital i företag (direkt genom Almi Invest och indirekt via Saminvest). I ett senare skede finns denna möjlighet genom Industrifonden.

För tillväxtbolag finns i Sverige även en infrastruktur för kapitalförsörjning via de tre marknadsplatserna: Nordic SME, Spotlight Stock Market och Nasdaq First North. I slutet av första kvartalet 2020 hade dessa marknadsplatser cirka 537 bolag listade i Sverige. Dessa hade tillsammans ett börsvärde på totalt 222 miljarder kronor, en omsättning på 64 miljarder kronor och cirka 25 000 anställda. Om man därtill lägger indirekta effekter på sysselsättning och tillväxt i form av forskning och inköp av olika kringtjänster blir tillväxtföretagens betydelse ännu större.

Enligt en rapport från riksdagens utredningstjänst finns alla branscher representerade på dessa marknadsplatser, men med en tydlig övervikt för innovationsintensiva industrier som hälsoteknologi, industri och it – alla viktiga framtidsbranscher.

Enligt forskning på området är denna infrastruktur för tillväxtfinansiering en viktig anledning till att Sverige har lyckats få fram en så stor mängd växande uppskalningsföretag inom flera branscher. Denna forskning visar också att företag som gör en exit, det vill säga noterar sig på börserna i stället för att sälja till ett större företag, i högre grad fortsätter att växa i Sverige än vad som annars hade varit fallet och på så sätt bidrar till fler arbetstillfällen och ökade skatteintäkter. Många innovationsföretag, bland annat inom life science, cleantech och energi, finansierar sin tillväxt genom nyemissioner på marknadsplatsen, som till stor del består av svenska investerare. Av ett underlag framtaget av den europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten

(Esma), som RUT hänvisar till i sin rapport, framgår det att Sverige har den största tillväxtmarknaden för små och medelstora företag i Europa, följt av Storbritannien, Italien och Frankrike.

Det råder alltså inget tvivel om hur viktiga dessa företag är för framtida tillväxt och sysselsättning i vårt land.

Det finns all anledning att vara stolt över våra tillväxtföretag och deras bidrag till tillväxt och sysselsättning. Men tyvärr finns det problem. Vår infrastruktur har brister. Det handlar om hur den ansvariga myndigheten, Finansinspektionen, agerar.

Enligt den nyss nämnda rapporten från RUT skiljer nämligen Sverige ut sig i en internationell jämförelse. De länder som ingår i den europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma) ska rapportera in vilka sanktioner som har utdömts i respektive land, för samtliga bolag under marknadsmissbruksförordningen (Mar). Enligt Esma står den svenska Finansinspektionen för cirka 50 procent av de inrapporterade administrativa sanktioner som utfärdades under 2019 i medlemsländerna. Beloppsmässigt uppgick samtidigt Sveriges sanktioner beloppsmässigt till cirka 2 procent av de totala administrativa sanktionerna i Esmaländerna.

De svenska siffrorna sticker alltså ut. Det tyder på att den svenska Finansinspektionen är överdrivet nitisk. Det är allvarligt om så är fallet. Det skulle nämligen få en rad mycket negativa konsekvenser:

- Det blir svårare att attrahera riskkapital till en rimlig kostnad, vilket begränsar potentialen för utvecklingsföretag.
- Kostnaderna för regelefterlevnad blir större i Sverige än på jämförbara marknader.
- Det blir svårare att rekrytera styrelseledamöter när ansvaret för en enskild ledamot riskerar att bli orimligt stort.
- Antalet noterade bolag blir mindre, och redan noterade bolag överväger avnotering.

I grunden är systemet med en tillsynsmyndighet naturligtvis bra. Det råder konsensus bland marknadens aktörer om att relevant vägledning och förutsebarhet är centrala faktorer för att kunna göra rätt, så att förtroendet för marknaden vidmakthålls. En sådan ordning gynnar samtliga marknadens

aktörer, vilket innefattar investerare (konsumentskydd), de noterade bolagen, men också marknadsplatsernas övervaknings- och tillsynsfunktioner. Här har Finansinspektionen en väldigt viktig roll.

På grund av Finansinspektionens förhållningssätt går dock utvecklingen nu till viss del mot en motsatt ordning som är reaktiv och inriktad på sanktioner. Som framgår av bilagorna i RUT:s rapport upplever marknaden att Finansinspektionen i alltför hög utsträckning undviker vägledning och dialog och föredrar en roll där aktörerna först får göra fel (till men för förtroendet för marknaden) för att sedan fokusera på sin sanktionsuppgift.

Samtidigt ökar riskerna när Finansinspektionen på flera områden valt att ändra rådande praxis utan en tydlig motivering. I synnerhet drabbar detta mindre tillväxtbolag eftersom Finansinspektionen i sin tillämpning inte tar hänsyn till bolagets storlek. Det gör att tillväxtbolag drabbas oproportionerligt hårt medan konsekvenserna för större bolag inte är lika stora. Att en sådan nitiskhet inte är nödvändig framgår tydligt vid en läsning av RUT:s rapport. RUT har nämligen i arbetet med sin rapport varit i kontakt med en rad andra länder och har konstaterat att man i dessa länder upplever att tillsynen fungerar bra och inte negativt påverkar tillväxtföretagens tillgång till kapital. Detta trots att antalet administrativa sanktioner är försvinnande få, jämfört med Sverige.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Åsa Lindhagen:

1. Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att Finansinspektionen mer än i dag ska arbeta med vägledning till och dialog med marknadens aktörer?
2. Hur avser statsrådet att agera för att Finansinspektionen ska verka för att upprätthålla ett gott konsumentskydd, utan att i onödan, genom ett överdrivet utfärdande av sanktioner, göra det svårt för tillväxtbolagen att få tillgång till det kapital som de behöver för att bidra till tillväxt och sysselsättning?

.....

Mattias Karlsson i Luleå (M)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders